

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Problematika trestného činu krádeže spáchané v období pandemie byla Nejvyšším soudem vyřešena. Co však s případy již pravomocně rozhodnutými?

Rozsudkem velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. března 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021 došlo téměř po roce od vyhlášení prvního nouzového stavu v souvislosti s pandemií nemoci Covid-19 ke sjednocení judikatury soudů při aplikaci kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže a některých dalších skutkových podstat, jejichž znakem objektivní stránky je spáchání činu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek.

Do rozhodnutí Nejvyššího soudu nebylo vcelku pochyb o tom, že stav pandemie a s tím související vyhlášený nouzový stav může být považován za obecnou přitěžující okolnost podle § 42 písm. j) trestního zákoníku, která je však konstruována poněkud šířeji, jako čin *spáchaný za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek, anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace*. Podle § 2 písm. b) zákona č. [240/2000](#) Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů se ovšem krizovou situací rozumí mj. jiné nebezpečí, při kterém je vyhlášen krizový stav (tzn. stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu). Ve vztahu k obecným přitěžujícím okolnostem tak lze za nouzového stavu aplikovat znak „krizová situace“.

K užití speciální kvalifikované skutkové podstaty krádeže podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku (a dalších trestných činů) zaujal Nejvyšší soud v citovaném rozsudku jednoznačný názor, že pro aplikaci takové kvalifikované skutkové podstaty musí být splněny nejen časové a místní, ale i věcné podmínky. Jinými slovy řečeno nepostačuje konstatovat, že čin byl spáchan v době a místě události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, ale že tato událost má i věcnou souvislost s okolnostmi spáchání činu. Tím Nejvyšší soud sjednotil nejen rozhodovací praxi nalézacích a odvolacích soudů, ale i jednotlivých senátů Nejvyššího soudu. Dlužno dodat, že většina prvostupňových rozsudků i rozhodnutí odvolacích soudů se přikláněla k použití přísnější právní kvalifikace s poukazem toliko na existenci události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek a opačný názor byl spíše výjimečný.

Výše citované rozhodnutí Nejvyššího soudu se tak fakticky vymezuje proti formalistickému pohledu na věc a proti hodnocení samotné existence stavu pandemie jako okolnosti odůvodňující použití kvalifikované skutkové podstaty krádeže podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Nejvyšší soud tak svým výkladem upřednostnil restriktivní výklad a princip individualizace trestu v širším slova smyslu, což je dle mého názoru plně konformní se zásadami trestního práva, oproti strohé paušalizaci stavu pandemie, příp. dokonce jen vyhlášeného nouzového stavu, tak jak činila převážná část nalézacích soudů.

Hodnocení ani analýza závěrů výše citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu sice není předmětem tohoto článku, přesto považuji za vhodné alespoň ve stručnosti poukázat na některé dopady

citovaného rozhodnutí pro praxi. Pro orgány činné v trestním řízení může pozitivní dopad představovat jisté „odbrevení“ oddělení obecné kriminality v rámci struktury policejních orgánů, neboť podle čl. 4 závazného pokynu policejního prezidenta č. 30/2009, je oddělení obecné kriminality věcně příslušné mj. k vyšetřování trestných činů u nichž zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje tři roky. To znamená, že případy kvalifikované jako krádež podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku byly vyšetřovány na úrovni oddělení obecné kriminality, kdežto v případě „běžných“ krádeží je věcně příslušné toliko obvodní (místní) oddělení policie. Další praktický dopad citovaného rozhodnutí se týká advokátů zapsaných v seznamu obhájců ex offio, neboť po změně právní kvalifikace z přísnější na mírnější, tj. v případech krádeže podle § 205 odst. 1 a 2 trestního zákoníku, kde horní hranice trestu odnětí svobody nepřevyšuje pět let, není dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 trestního řádu. Prvostupňové soudy musely tedy v návaznosti na citované rozhodnutí Nejvyššího soudu zrušit ustanovení řadě obhájců.

Pro nastolené téma bylo nezbytné předně poukázat na sjednocující výklad, který Nejvyšší soud zaujal v otázce trestání krádeže spáchané v období pandemie, neboť až nyní je na místě položení si otázky obsažené v nadpisu tohoto článku, co tedy s případy již pravomocně rozhodnutými?

V první řadě je nutné si uvědomit, že výše citované sjednocující stanovisko Nejvyššího soudu bylo zveřejněno až dne 16. března 2021, tj. přibližně po uplynutí jednoho roku od vyhlášení prvního nouzového stavu.^[1] V řadě již pravomocně rozhodnutých případů navíc v důsledku běhu času uplynula lhůta pro podání dovolání jakožto mimořádného opravného prostředku, který prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu představuje pro obhajobu vhodný prostředek řešení nastalé situace. Nicméně i v případech, kdy k marnému uplynutí lhůty pro podání dovolání doposud nedošlo, je nutné si uvědomit, že pro řadu odsouzených může dovolání představovat praktický problém. To například z důvodu obligatorního zastoupení advokátem či poplatkové povinnosti, která se s podáním dovolání pojí podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Podání dovolání je rovněž vyloučeno v případech prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 1 trestního řádu, neboť ten pak není ani osobou oprávněnou k podání dovolání do výroku o vině.

Obnova řízení, jako další možný mimořádný opravný prostředek, v uvedených případech nepřichází v úvahu, neboť tento opravný prostředek směřuje do úplnosti skutkových zjištění a zjevně tak nebudou splněny zákonné podmínky pro její uplatnění. V těchto věcech je zpravidla skutkový stav podložen dostatečnými důkazy a jen stěží lze očekávat, že vyjdou najevo důkazy nové.

Ačkoliv se do jisté míry může jednat o otevření Pandořiny skříňky, řešení, u něž není ani nutné, aby jej jakýmkoliv způsobem inicioval odsouzený (což nevylučuje, aby odsouzený v této souvislosti podal podnět) představuje stížnost pro porušení zákona, která je upravena v § 266 a násl. trestního řádu. Stížnost pro porušení zákona je mimořádným opravným prostředkem v trestním řízení, který směřuje proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jímž byl porušen zákon nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení. Aktivně legitimován k podání stížnosti pro porušení zákona je pouze ministr spravedlnosti.

I toto řešení má však svá úskalí. Předně stížnost pro porušení zákona nepředstavuje řešení plošné a univerzální, když v každém jednotlivém případě bude zapotřebí podrobně zkoumat podmínky pro její uplatnění. V praxi si pak lze představit případy, kdy si prvoinstanční i odvolací soudy budou schopny náležitě odůvodnit konkrétní výši uloženého trestu, a to zejména v případech recidivy. Pokud tedy soud při kvalifikaci trestného činu podle § 205 odst. 2, 4 písm. b) trestního zákoníku pachateli uložil nepodmíněný trest odnětí svobody ve výměře 3 let (tj. při dolní hranici trestní sazby), nelze vyloučit, že tentýž soud v téže věci nicméně při kvalifikaci trestného činu toliko podle § 205 odst. 2 trestního zákoníku uloží pachateli trest totožný (tj. na samé horní hranici trestní sazby) nebo jen mírně nižší. Pokud tedy Nejvyšší soud postupem podle § 270 odst. 1 trestního řádu po zrušení napadeného

rozhodnutí přikáže orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, nelze vyloučit shora naznačené, tj. případy, kdy soud, který má věc znovu projednat a rozhodnout uloží pachateli trest obdobný jako v prvním rozhodnutí, což však bude zapotřebí i náležitě odůvodnit.

Z praktického úhlu pohledu při úvaze o stížnostech pro porušení zákona nelze opomenout taktéž jistou administrativní náročnost, která s tímto řešením souvisí, neboť bude nutné tuto každou jednotlivou stížnost i náležitě odůvodnit, a to vždy s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu. Vzhledem k tomu, že příslušným k rozhodování o stížnosti pro porušení zákona je Nejvyšší soud, lze při důsledném podávání tohoto mimořádného opravného prostředku navíc očekávat i zahlcení tohoto nejvyššího článku v soustavě soudů. Pro srovnání a představu je vhodné uvést nápad stížností pro porušení zákona u Nejvyššího soudu, kdy v roce 2018 bylo podáno 47 stížností, v roce 2019 to bylo 101 stížností a v roce 2020 toliko 44 stížností.^[2] Z uvedeného vyplývá, že Nejvyšší soud se ročně zabývá řádově desítkami případů stížností pro porušení zákona. Pokud se tedy současná ministryně spravedlnosti uchýlí k tomuto řešení, tj. k důslednému podávání stížností pro porušení zákona, lze v tomto statistickém směru očekávat v roce 2021 rekordní počty.

Z hlediska spravedlivého, jednotného a rovného uplatnění práva a výkonu trestní spravedlnosti by nepochybně bylo na místě podat stížnost pro porušení zákona ve prospěch všech pravomocně odsouzených osob, u nichž došlo k odsouzení v rozporu s podmínkami a výkladem zaujatým Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021. Ani v případě, kdy soudy aplikovaly postup podle § 58 trestního zákoníku a uložily trest pod dolní hranici zákonné trestní sazby kvalifikované skutkové podstaty, tento stav neodstraňuje možné nepříznivé důsledky takového odsouzení pro danou osobu v případě jejího dalšího trestního postihu a dalším důsledkem by mohlo být, že toto ustanovení svým charakterem výjimečné by vzhledem k četnosti jeho aplikace tento charakter pozbylo (jak správně připomněl senát 6 Tdo Nejvyššího soudu v usnesení ze dne 20. 1. 2021, č. j. 6 Tdo 1330/2020-304, bod 55., kterým věc předkládal velkému senátu). Na druhou stranu změna judikatury, která vede k jinému výkladu hmotněprávní normy, není sama o sobě důvodem pro zrušení rozhodnutí pro jeho nezákonnost. Kritériem pro podání stížnosti pro porušení zákona by tak zřejmě měla být celková spravedlivost řízení proti obviněnému, zejména s ohledem na výši trestu, který mu byl uložen v porovnání s trestem, který mu hrozil při aplikaci „správné“ základní skutkové podstaty.

Závěrem podotýkám, že smyslem tohoto článku bylo pouze upozornit na důsledky plynoucí ze sjednocujícího rozhodnutí Nejvyššího soudu v otázce trestání krádeže spáchané v období pandemie a zamyslet se nad možným řešením nastalé situace. U případů, které dosud nejsou pravomocně rozhodnuty, je situace jednoduchá, když v těchto lze očekávat pouze změnu právní kvalifikace bez rozsáhlé změny v dokazování a v případě ustanovených obhájců stojí za připomenutí rovněž odpadnutí důvodu nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 trestního řádu, na což by měl soud, který obhájce ustanovil reagovat zrušením tohoto ustanovení. U případů budoucích je pak nutné pouze upozornit na § 14 zákona č. [94/2021](#) Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů, který upravuje použití trestních předpisů během stavu pandemické pohotovosti. Ovšem i tímto ustanovením se Nejvyšší soud zabýval v odůvodnění již výše citovaného rozsudku ze dne 16. 3. 2021 (bod 41. odůvodnění) a ve vztahu k jeho aplikaci se přiklonil spíše k výkladu, který zaujal v předmětném rozsudku.

Případy již pravomocně rozhodnuté jsou dle mého názoru z pohledu procesněprávního případy nejsložitějšími, neboť jak je uvedeno výše, možné řešení situace představují pouze mimořádné opravné prostředky, a to dovolání a stížnost pro porušení zákona. Podstatou mimořádných opravných prostředků je ovšem průlom do právní moci rozhodnutí, což zpravidla narušuje stabilitu konečného a vykonatelného, v některých případech i již vykonaného rozhodnutí soudu. V konkrétním případě tedy musí vždy převažovat zájem na zákonnosti rozhodnutí a postupu řízení, které pravomocnému

rozhodnutí předcházelo, nad zájmem na stabilitě a nezměnitelnosti takového pravomocného rozhodnutí (srov. NS 2/2001-T 38).^[3] Nelze ovšem opomenout princip předvídatelnosti práva, kdy část pachatelů obdržela za totožné jednání mnohem vyšší trest než jiná, a to na základě okolností, které nebyly v jejich dispozici. Při úvaze o iniciování mimořádného opravného prostředku i v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu však zřejmě převládne pragmatické hledisko účelnosti a celkového výsledku trestního řízení pro pachatele trestného činu.

Mgr. David Stříž

[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
Fax: +420 224 941 940
e-mail: advokati@akbsn.eu

^[1] Pozn.: První nouzový stav byl vyhlášen usnesením vlády č. 194 ze dne 12. března 2020 s účinností od téhož dne

^[2] Tabulka nápadu stížností pro porušení zákona publikovaná na stránkách Ministerstva spravedlnosti. Dostupné >>> [zde](#).

^[3] ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 3295.

Další články:

- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)